

VIITE: Hakemus 13.2.2025

**Lupa poiketa luonnonsuojelulain 74 § nojalla rauhoitetun lajin rauhoitussäännöksistä:
nelilehtivesikuusen versojen kärkien ja siementen kerääminen**

HAKIJA

Oulun yliopisto, ekologian ja genetiikan yksikkö sekä kasvitieteellinen
puutarha

VIREILLE

13.2.2025

HAKEMUS

Oulun yliopiston ekologian ja genetiikan yksikkö sekä kasvitieteellinen
puutarha hakee lupaa kerätä kasvinäytteitä nelilehtivesikuusen (Hippuris
tetraphylla) populaatiogenetiikkaa, lisäys- ja kasvatusmenetelmiä koskeviin
tutkimuksiin. Materiaalin keruu liittyy aiempiin lupiin POPELY/343/2024 ja
POPELY/2120/2023. Tutkimuksessa vertaillaan Ruotsin Kronörenin
nelilehtivesikuusipopulaatiota Suomen (Oulun lähialueiden) populaatioihin.
Vertailunäytteitä kerätään myös rannikkovesikuusesta (Hippuris
lanceolata). Tutkimusta rahoittaa yhteistyössä Västerbotten Länsstyrelsen.

Kohdelaji: Hippuris tetraphylla nelilehtivesikuusi

Kohdealue/populaatio Hailuoto Iso-Matalan Natura-alue (jossa useita
populaatioita, kerätään sopivasta runsaasta populaatiota yksi linja).
Kerätään versojen kärkiä linjalta 30 kpl. Kerätään siemeniä, jos
populaation koko suuri (satoja – tuhansia yksilöitä) jos siemeniä
saatavissa.

Kohdelaji: Hippuris lanceolata (rannikkovesikuusi)

Keruualue Pitkänokka Liminganlahden Natura-alueella (jossa useita
populaatioita, kerätään sopivasta runsaasta populaatiota yksi linja).
Kerätään versojen kärkiä 30 kpl/populaatio. Kerätään siemeniä jos
populaation koko sallii ja siemeniä saatavissa.

Hakija on toimittanut erillisen hakemuksen luonnonsuojelualueiden
rauhotusmääräyksistä poikkeamiseksi (jättöpäivä 13.2.2025).

Aiempiin, samaan tutkimukseen liittyviin lupiin täydentävänä tietona hakija
on ilmoittanut, että Oulun yliopiston biodiversiteettiyksiköllä on toistaiseksi
voimassa oleva lupa luontodirektiivin liitteen IV kasvilajien hallussapitoon
(päätös VARELY/5143/2019, 13.12.2019).

Lupaa haetaan ajalle 1.7.2025 – 31.10.2026.

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) myöntää hakijalle luvan haettuihin toimenpiteisiin, seuraavin ehdoin:

1. Lupa astuu voimaan sen saatua lainvoiman;
2. Lupa on voimassa 31.10.2026 saakka;
3. Lupa koskee nelilehtivesikuusen osalta Hailuodon Iso-Matala Maasyvänlahden Natura-aluetta ja tällä alueella olevia lajin esiintymiä
4. Lupa oikeuttaa keräämään edellä mainituista nelilehtivesikuusen populaatioista lajin versoja kärkeä 30 kpl ja keräämään lajin siemeniä, jos populaation koko on suuri (satoja-tuhansia yksilöitä) ja siemeniä on saatavissa.
5. Nelilehtivesikuusen siementen keruumäärät tulee suhteuttaa esiintymän kokoon siten, että ottaminen ei vaaranna vaarantaa esiintymän elinvoimaisuutta tai säilymistä. Ennen keruun toteuttamista kohteella hakijan tulee maastossa kartoittaa kyseisen esiintymän laajuus ja koko.
6. Lupaa saavat käyttää vain luvan hakija ja luvan hakijan valtuuttamat työntekijät. Hakija vastaa siitä, että keruuseen osallistuvilla henkilöillä on tehtävän vaatima koulutus ja asiantuntemus näytteiden keruuseen;
7. Keruukohteet sijoittuvat yksityisille luonnonsuojelualueille. Tämän osalta hakijalla tulee olla myös luonnonsuojelulain 54 § mukainen lupa poiketa luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä;
8. ELY-keskukselle tulee toimittaa selvitys luvan mukaisesta toiminnasta vuosittain 31.12. mennessä, selvityksessä tulee esittää kohteittain kerättyjen näytteiden lukumäärät. Pyydetään myös toimittamaan tiedoksi mahdolliset tutkimusartikkelit tai vastaavat julkaisut aiheesta. Selvitykset ja muut aineistot toimitetaan sähköpostitse ELY-keskuksen kirjaamon kautta, kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi, viitteeksi luvan diaarinumero.
9. Hakija vastaa näytteiden keruun yhteydessä tehtyjen havaintojen (versomäärät/arvioitu populaatiokoko ja muut huomiot) tallentamisesta laji.fi-tietojärjestelmään tai toimittaa tiedot kohdassa 8 mainitun raportin yhteydessä ELY-keskukselle;
10. Lupa tai kopio siitä on pidettävä mukana näytteitä kerätessä ja esitettävä pyydetessä valvontaan oikeutetulle henkilölle.

PERUSTELUT

Nelilehtivesikuusi (*Hippuris tetraphylla*) on luonnonsuojeluasetuksen 6 § ja liitteen 3 nojalla koko maassa rauhoitettu laji. Luonnonsuojelulain 74 § mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää. ELY-keskus voi luonnonsuojelulain 83 § 1 momentin mukaan myöntää luvan poiketa 74 §:ssä säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Eliölajin suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään (LSL 3 §).

Lisäksi nelilehtivesikuusi on luonnonsuojelulain 78 § ja luonnonsuojeluasetuksen liitteen 7 mukainen Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävä eliölaji.

ELY-keskus voi luonnonsuojelulain 83 § mukaan poiketa 74 § säädetystä, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle, poikkeamiselle ei ole sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja poikkeus on tarpeen:

- 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi;
- 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta;
- 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
- 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Nelilehtivesikuusi on arvioitu viimeisimmässä Suomen eliölajien uhanalaisuusarvioinnissa vaarantuneeksi lajiksi (Hyvärinen ym. 2019). Luonnontieteellisen keskusmuseon kasviatlashavaintojen mukaan nelilehtivesikuusen esiintyminen painottuu Suomen länsirannikolle (Lampinen, R. & Lahti, T. 2019. Levinneisyyskartat osoitteessa <http://koivu.luomus.fi/kasviatlas>).

Lupahakemuksen mukaiset toimenpiteet liittyvät lajien tutkimushankkeisiin, joiden tavoitteena on vertailla Ruotsin nelilehtivesikuusipopulaatioita Suomen populaatioihin. 30 verson kärjen kerääminen näytteeksi ei hävitä kasviyksilöitä eikä kyseisiä esiintymiä. Keräysalueella nelilehtivesikuusen esiintymät ovat runsaita, eikä pienimuotoinen näytteiden keruu vaaranna lajin suojelutasoa paikallisesti, alueellisesti tai valtakunnallisesti. Tutkimustoiminnalle ei ole muuta tyydyttävää vaihtoehtoa, tutkimuksen toteuttaminen edellyttää kasvimateriaalin olevan peräisin kyseisen lajin

todennetuista esiintymistä. Hakemuksen mukaiset toimenpiteet liittyvät suojelullisesti arvokkaiden lajien suojelua edistävään tutkimukseen, ja tarjoavat arvokasta uutta tietoa nelilehtivesikuusen osalta. Edellä kuvatun perusteella hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 § 3 mom kohdan 4 mukaiset edellytykset.

Kerättäväksi suunnitellut kasvimateriaalimäärät ovat pieniä. Edellä kuvatun perusteella lupapäätöksen ehtojen mukaisesti tehtynä suunnitellut toimet kohteella eivät heikennä nelilehtivesikuusen suojelutasoa.

Keräyskohteena oleva alue sisältyy Natura 2000 -verkostoon kohteeseen Isomatala – Maasyvänlahti FI1100203, jonka suojeluperusteisiin nelilehtivesikuusi kuuluu. Lupaehtojen mukaisesti toimittaessa kasvien ja niiden osien kerääminen ei vaaranna Natura-alueen suojeluperusteita.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 3 §, 74 §, 83 § 1 mom
Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 6 §, liite 3

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

MAKSUA KOSKEVA PÄÄTÖS

Maksuitta

Perustelu

Luonnonsuojelua edistävään tutkimus- tai opetustarkoitukseen taikka ennallistamis-, kunnostus- tai hoitotoimiin myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.; 794/2024 Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on ratkaissut ylitarkastaja Marja-Liisa Seväkivi.

Lisätietoja päätöksestä antaa ylitarkastaja Marja-Liisa Seväkivi, marja-liisa.sevakivi@ely-keskus.fi

LIITTEET

Asiakirjan sähköinen hyväksymismerkintä
Valitusosoitus

15.4.2025

TIEDOKSIANTO, sähköpostitse

Oulun yliopisto, Ekologian ja genetiikan yksikkö ja kasvitieteellinen
puutarha
Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

PÄÄTÖKSEN YLEISTIEDOKSIANTO

Tämä päätös annetaan tiedoksi hallintolain 62 § mukaisella
yleistiedoksiannolla. Yleistiedoksiantoa koskeva ilmoitus julkaistaan
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla: www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa - Kuulutukset

TIEDOKSI, sähköpostitse

Hailuodon kunta
Limingan kunta
Ympäristöministeriö / Lymo
Suomen ympäristökeskus

Tämä asiakirja POPELY/511/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/511/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Seväkivi Marja-Liisa 15.04.2025 13:17